

Az idők jeleinek teljesedését hangoztatták

Fokozódott az érdeklődés a próféciaák, és különösen a mai időben való beteljesedésük iránt, ezek jellemezték ezt az időszakot továbbra is. A francia forradalom világot rengető hatását, valamint Napóleon európai hódítóit – és még az amerikai Függetlenségi Háború következményeit is – úgy tekintették, mint az előttük álló hallatlan események előhírnökeit. Azért váltak e közeledő események jelei az erősödő kutatás és várakozás tárgyává, mert általánosan hitték, hogy rövidesen komoly fejleményekre kerül sor.

I. Smith, a „Keresztény kapcsolat” értelmezi a prófeciát

ELIAS SMITH¹ volt a második keresztény lelkes, aki kilépett a kálvinista baptistáktól, és komoly, bár meglehetősen különc író és szerkesztő volt². Smith-t korai érdeklődését a próféciaák iránt a „Nabukodonozor álmá”-ról 1802-ben írt értekezés bizonyítja.

(180) 1. DÁNIEL 2. ÉS 7. FEJEZETÉNEK IRÁNYADÓ MAGYARÁZATA - Dániel 2. és 7. fejezeteinek alapvető négy világhatalomhoz tartotta magát, mely Isten országával végződik. Dániel 7. kis szarvát a „pápaság alatti római katolikus egyházzal” azonosította. Valamint a Jelenések 13. kétszarvú fenevadát és a Jelenések 17. asszonyát is, aki a fenevad birodalmán lovagol; azt tartotta, hogy minden kormánytámogatást élvező egyháznak ugyanaz a jellege, mint az anyjuknak, a római katolikus egyháznak. Smith leírásai élénkek, és állításait gyakran hosszú és világos indoklással támasztja alá.

2. AZ ANTIKRISZTUS MINDENT-MAGÁBAFOGLALÓ FOGALMA – 1803-ban, miután az „*Antikrisztus története*” című sorozata megjelent, az Új Hampshire-i *Gazette*-ben bővített anyaggal újranyomtatták, mint *A Lelkesz Tükre* című négy kis könyv második számát. Bibliai stílusban ecseteli Smith az Antikrisztust, mint ellenséges hatalmat, mely megpróbálta megölni a betlehemi csecsemőt; majd folytatja az eretnek zsidó vezetőkkel, akik tagadták, hogy Krisztus Isten volt; a nagyra törő püspökökkel, akik a római kormányzat nyomába léptek; és végül az üldözött angol államegyházzal és a hasonló új-angliai intézményekkel. Felsorolja az Antikrisztus legfőbb tisztségviselőit: „bíbornokok, érsekek, lelki urak, főtisztelendő atyák az

Istenben, metropoliták, rektorok, tiszteletes papok, plébánosok, káplánok, a hittudományok doktorai és professzorai”, stb.³

A 2. számú könyv második fejezete Róma és Konstantinápoly két püspöke között az általános püspöki címért való vetélkedéssel kezdődik. Végül is a római püspök nyeri el ezt a címet a francia király segítségével, akit ettől kezdve „*az egyház legidősebb fiának neveznek*”. Az Antikrisztus címkövetelését, hogy ő Krisztus földi helytartója, üldözés követte, halállal fenyegették az eretnekeket – Mózes törvényeire hivatkozva.

(181) 3. A FRANCIA „FÖLDRENGÉS” MEGRÁZZA AZ EGÉSZ ÁLLAMVALLÁST – A 2. könyv 11. fejezetében ecseteli a pápai szerencse visszafordulását, a francia katolikus püspökökön és főpapokon az erőszak megbosszulását, melyet a Jelenések könyve a „nagy földrengés” jelképével előre megjósolt, mikor a „város tizedrésze elesik”. Olvasd a 13/a verset:

„A földrengésen a francia királyság megdöntését értette, és az Antikrisztus országa e részének összetörését. Franciaországról azt tartották, hogy az Róma város tizedrésze, a nagy városé, mely a föld királyai felett uralkodik”.

És oly nagy volt a földrengés, írja ez az egyedülálló népszerű könyv, hogy „kirázta Róma püspökét az ő nagy székéből”. (12 vers)

„14. E földrengés továbbá kirázta a pénzt bőröndjeiből a francia tábornok kezébe, és még a pápát is kirázta birodalmából és reszketve Máltába küldette őt.”

„15. Ez a nagy földrengés lerázta a király és királynő fejét, és lerázta sok püspök fejét is, másokat pedig kirázott a kormányzásból.”

Ugyancsak megrázta az „oltárokat, a bálványokat, a gyertyatartókat, az inkvizíció bíróságait, és még a tisztítótűzet is” (16) ! Ezután az alkalmazás következik (17. verstől), mely lezárta az eredeti újságcikkeket. „Bár Róma és Franciaország érezte meg legjobban ezt a nagy földrengést”, ugyanúgy megéreztek azt „minden országban, ahol királyok és papok uralkodtak” beleértve az Antikrisztus papjait is Amerikában – ez egy közvetlen támadás az új-angliai állam által támogatott papság ellen – akik megpróbálták elhíttetni, hogy „Tamás” (Jefferson) megválasztása nemcsak a kereszténységet veszélyeztetné, hanem a papok fejét is, de valójában csak megélhetésüket féltették, ha megszűnik az egyház állami támogatása. Így a prófécia jelképeit politikai gúny eszközöként használta.

4. AMERIKA RÉSE A „KIRÁLYSÁG” MEGALAPÍTÁSÁBAN – Egy 1805-ös értekezésében, melynek címe *Az egész világot egy zsidó kormányozza; vagyis a második Ádám, mint Király és Főpap uralkodása*, **(182)** Smith összehasonlítja a Dániel, a Jelenések és a Thessalonikai levelek prófeciáit. Látja a négy alapvető birodalmat, melyet Krisztus, mint második Ádám

eljövetele követett a rómaiak idejében; de az előre megjövendölt „Krisztus királyi kormányzását” az Egyesült Államok kormányában látja beteljesedni”.⁴ Majd hozzáteszi:

„Ez a három prófécia Dániel, Jelenések és Thessalonika könyvében ugyanarra a dologra vonatkozik. Ha megtaláltuk az egyik beteljesedését, megtaláltuk mindegyikét. Ha összehasonlítjuk a három próféciát, megláthatjuk egyezésüket is.”⁵

Ezt a fejtegetést főképpen Rómának szentelte – a negyedik fenevadnak (melyet a Jelenések 13. párdúc fenevadával azonosít), és a felosztott Rómából kiemelkedő pápai kis szarvnak, amint a hatalmat 1260 évig gyakorolja. Mikor – folytatja – a szentek igazságot kaptak a reformáció idején, a protestáns országok megtartották és gyakorolták az uralkodást, melyet a fenevadtól elvettek (meghatározták a kormányformát, ahol a vallás az alkotmány része). A kis szarvat a bűn emberével is azonosítja, a „bűn titkával”, vagyis a „titokzatos Babilonnal”, melyet „gonosznak” neveznek. Amerikában bevezették a vallás hivatalos kikényszerítését, de aztán elvetették. Így a fenevad farka égni kezdett itt, de a test Európában fokozatosan ég majd „az asszonnyal, vagyis az egyházzal együtt, melyet ez a fenevad hordoz”.⁶

Ebben az országban a szenteké az uralkodás, teszi hozzá, és a szentek népe (és azok, akik mint Jefferson még nem szentek, de „kedveli a kormányzat, mely a szenteket szereti”) a királyság nagyságának részesei lesznek. Krisztus ezen fenséges kormányzása, vagyis a köztársaság, az ő elveivel „szabadság, egyenlőség, egység és béke”, dédelgetett reménysége, hogy végül is ez áterjed (Európára) a fenevad országára **(183)** és az egész világra. A mostani „általános rázkódások majdnem minden nemzet között” és ebben az országban a politikai és vallási földrengések, valamint az „Isten Lelkének jelentős kitöltetése” annak a jelei, „hogyan a kormányzás most Krisztus vállán van” és ez a részleges eredmény rövidesen teljessé válik.⁷

1805-ben kiadja *Az ítélet napja (The Day of Judgment)* című művét is. Az ítéletet megelőző, előre megjövendölt fejlemények között említi a zsidók szétszórását, az emberek és az ördögök erőfeszítéseit, hogy Krisztus királyságát üldözés által megsemmisítsék, az egyházban való szakadást, - visszatérés a pogány szokásokhoz és a bűn emberének felemelkedése - és a jeleket az égen, mindezek megtörténtek. Más dolgokat, mint pl. a zsidók visszatérését és megtérését a jövőben várja.⁸

5. A SÖTÉT NAP ELISMERTEN AZ ADVENT JELE – Smith mondja, hogy a krisztusi tanítástól való megjövendölt (II. Thessalonika 2. szerinti) elszakadás,

visszatérés a pogány gyakorlatokhoz. S úgy határozza meg a Bűn Emberét, mint

„az olyan emberek egész sorát, akik egymást követték az egyházban, és mindegyikük gonoszsgot gyakorol a vallás nevében. Ez a római egyház pápáit jelenti. Ez a bűn embere, aki Istennek tüneti fel magát.”⁹

Smith arra is felhívja itt a figyelmet, mint *Az evangéliumi szabadság hírnöke (he Herald of Gospel Liberty)* című folyóiratában, hogy a jelek az égen a második eljövétel közelségére mutatnak. Kifejezetten állítja:

„Ezen dolgok közül némelyik a mi napjainkban is látható. 1780-ban valami rendkívül láttak a napban nappal és a holdban éjjel. Mindenki, aki hisz a Bibliában, az Ember Fia megjelenése jelének gondolta azt.”¹⁰

6. DICSÉRŐ ÉNEKEK ZENGIK AZ ADVENT TÖRTÉNETÉT – Smith írásainak különböző formáit alkalmazza. Kiadói tevékenységét a 8. részben tárgyaljuk. 1812-ben egy *Újszövetségi szótárt (A New Testament Dictionary)* adott ki. Abban az *Antikrisztust* nemcsak Róma püspökeként határozza meg, **(184)** hanem beleért minden olyan lelkületet – bármelyik egyházban – mely szemben áll Krisztus „igazi jellemével, lelkületével, hittételével vagy törvényével”, vagy bármely rendszer, mely tagadja a szabad-akarati döntés jogosságát. Babilonban kifejezés alatt ő az apostoli korszak után bevezetett zavaros vallást érti, és az antikrisztusi papi kormányzatot, melynek a pápa a feje, aki az összes antikrisztusi elv anyja. Megdöntése elkezdődött, mivel a „pápát megfosztották területeitől, és Bonaparte kezében van.” A jövődőlés *fenevadáról* való értekezésében Smith felsorolja a négy alapvető birodalmat. A Jelenések 13. első fenevada a régi Róma „kegyetlen kormánya” és a jelenlegi tíz királyság; a második fenevad a pápaság „egyházi kormányzása vagy *hierarchiája*” és mindenki, aki tantételeit a törvény erejével tartatja meg.

A Keresztények használatára írt eredeti és válogatott zsoltárokat Smith a társával, Abner Jones-sal állította össze. Az egyiknek a címe: „Az utolsó ítélet”, mely így kezdődik: „Jön! Jön! megítéli a világot”. A másik címe „Az Aratás, vagy a világ vége” a második eljövétel élénk ecsetelésével.¹¹ Néhány közülük a millenniumról szól, az egyik címe „Krisztus ezeréves uralkodása vagy a Nagy Ünnepe”, és így folytatódik:

„Ezer évig lakozik lelkünk, és énekel,
míg Sátán megkötözve a pokolban lesz”.¹²

Több, az alámerítkezés általi keresztségről szólt, és egyik e szokatlan címet viselte: „Testetek a Szentlélek temploma”.¹³

7. AZ ÚJ FÖLD A PRÓFÉCIÁK CSÚCSPONTJA – *Igehirdetések, melyek a jelen időben megvalósítandó próféciaák szemléltetését tartalmazzák, amif az ég és a föld újjá lesznek teremtvé, amikor minden prófécia beteljesedik* című könyvében (1808) Smith állítja, hogy a próféciaák fényt jelentenek e sötét világ számára. Ezekben a fejezetekben hangsúlyozza Krisztus eljövételének sűrűsödő jeleit, mint pl. gúnyolódók, háborúk, népek szorongása, veszedelmek, éhségek, döghalálok. **(185)** A második adventre várja az első feltámadást, az igazakét, Góg seregének a megsemmisülését, akik Jeruzsálem ellen gyűltek, a zsidók megtérését, a fenevad pusztulását – a római pápai kormányét – és a föld királyaiét hadseregeikkel egyetemben, beleértve Babilon leomlását. Ennek következtében Sátánt megkötozik, és megkezdődik Krisztus ezeréves uralkodása a földön megdicsőült szentjeivel.¹⁴

A millennium idején béke lesz – hiszi Smith – még a vadállatok között is, és hallatlanul termékeny lesz a föld. Rendkívüli egészség lesz általánosan azok között, akik „nem a feltámadott vagy átváltozott szentek” közül vannak. És az Úr ismerete tölti be az egész földet, és a Jel. 14: 6-7. angyala repül majd. Szent város épül Jeruzsálemben, és a tizenkét törzs letelepszik Kánaánban, ahol életadó patakok folynak. És a nemzetek évente találkoznak Jeruzsálemben.¹⁵

Az ezer év végén Sátán lázadásba vezeti majd a nemzeteket a Szent Város ellen, de tűzben elpusztíttatnak. Ezt követi az általános feltámadás és az utolsó ítélet, azután a gonoszok pusztulása a tűznek tavában - az égő földön. De új ég és új föld lesz teremtvé a régi hamujából, az Új Jeruzsálem leszáll a mennyből és megkezdődik az örökkévaló királyság.¹⁶ Ez volt a megváltási terv csúcspontjához és a megvalósulásához vezető út vázlata Smith szerint.

Smith több szentírási szakaszra hivatkozva, nyomatékosan visszautasítja az örökké tartó kínzás poklát, melyet a legtöbb egyház hirdetett, állítja, hogy a gonoszok meg lesznek semmisítve, elpusztulnak, elnyeletnek, amint a tűz megégeti a polyvát. A megrögzött gonoszok teste, lelke meghal majd, és többé nem él. Ez a második halál – állítja – az örök élet ellentéte.¹⁷

(186)

II. Miller – Az Eufrátesz kiszárítása a támogatás megvonása

1803 és 1808 között, a bölcész diplomával rendelkező WILLIAM F. MILLER,¹⁸ a Connecticut állambeli Windsor-i presbiteriánus-kongregációs gyülekezet lelkésze, több traktátot adott ki a prófeciákról – *Az idők jelei*; vagy *A*

biztos prófétai beszéd; Értekezés a megjövendőlt hatodik és hetedik pohárról; (1803); Krisztus a vasvessző az antikrisztusi királyokra és nemzetekre (1804); és Értekezés a titokzatos Babilon aratásáról (1808). Bár kissé bőbeszédű és ismétlésekbe bocsátkozó, könyveinek lényege ez: Az első értekezés a francia forradalmat és az azzal összefüggő eseményeket állítja be, mint a hatodik pohár beteljesedését – a jelképes Eufrátesz kiszáradását, vagyis a francia királyság, a gazdagság, a hatalom forrása, és titokzatos vagy pápai Babilon befolyása. A pápaság – mondja Miller – három szakaszban nőtt meg a trombiták alatt és ugyanígy három különböző szakaszban csökken majd. Ebben az érvelésében erősen támaszkodik Lowman-ra, de idéz más értelmezőket is – Doddridge, Lightfoot, Newton, stb.

Felemelkedésének első szakasza Justinianus uralmának megerősödése alatt kezdődött, talán 553-ban, melytől a 360 napos „prófétikus év” alapján (1242 Julianus év számítása szerint) az 1260 év 1794-ben végződné (Fleminget idézi), mikor a francia királyt lefejezték, és így nagy büntetés sújtotta a fenevad országát. A Jelenések jövendöléseinek történelmi sorrendjét hangsúlyozza az ismétlődő összefoglalások vagy ismétlések gondolatának ellentétéként.

A három „békákhoz hasonló tisztátalan lélek”, a titokzatos Eufrátesz mocsarából kelt ki, rettenetes büntetést rónak ki a pápai világra. Ezek az ördög, a pápák és a jezsuiták szájából jönnek ki. Az első a vallás elleni összeesküvés Franciaországban, mely a forradalom vallásellenességében érte el csúcspontját. A második a titkos „Német Unió” **(187)**, a harmadik a Felvilágosultak Társasága, melyet a volt jezsuita Weishaupt alapított. A két szarvú fenevad a római egyház vallásos rendjei, különösen a jezsuiták. Miller szerint a „napkeleti királyok” azok az uralkodók, akik a pápát felemelték – Bonaparte Napóleon talán az első, aki majd csökkenti a pápa hatalmát.

A Jelenések könyvét úgy tekinti (Lowman nyomán), mint ami az egyház történetét írja le egymást követő rendben. Az első szakasz a hét pecsét, 95-323-ig terjed. A második (a trombiták) szakaszba Constantine uralkodása következik, mely magába foglalja a barbárok betöréseit, beleértve a 750-ig tartó mohamedán leigázást. A harmadik szakasz (a poharak) a római kormányzat fejének (vagy pápának) utolsó idejét tartalmazza, mely 1260 évig tart 756-tól 2016-ig.

Világos, hogy a fenevad Róma, és a hét fej az egymást követő kormányformák. A római seb begyógyult, mikor a pápaság a hatodik vagy a császári hatalom örökébe lépett. Így a pápai növekedés első szakaszát 553-ra teszi; a második szakasza 606-ban, a mohamedanizmus erősödésével párhuzamos

(de a második időszak dátuma 1866, az 1260 nap miatt le kell csökkenteni 1848-ra). Azonban a pápa teljes hatalmát nem érte el, míg Pepin világi hatalmat nem ruházott rá 758-ban, mely talán 2018-hoz vezetne, vagy pontosabban 2000-hez, amikor Róma és a pápaság elpusztul, a millenniumot megelőzően.

Mindkettő, a *Luduvica* név és az időmegjelölés a 666-os számot jelenti (János látomásától a fenevad megjelenéséig 758-ban).

Krisztus a vasvessző (1804) című könyvében megismétli, hogy a francia forradalom véghez vitte a pápaság ledöntését. A II. Thessalonika 2. fejezetét idézi, mint ami világosan kárhozzatra ítéli a pápai nemezeteket. A 95 oldalas *A titokzatos Babilon aratásáról (Dissertation ont he Harvest of Mystical Babylon 1808)* című írásában újra megismétli előző álláspontjait **(188)** a poharakról és békákról. Állítja, hogy az ateizmus és a deizmus megrontják az egész világot a hatodik pohár alatt, tehát a királyságok megdöntése Napóleon alatt és az utána következők alkotják majd a hetedik poharat. De ezeket az Isten által használt vessző – a „Júdabeli– pápai” Antikrisztus – sorjában legyőzi majd a végső összecsapáskor, melyet az igaz protestáns kereszténység felállítása követ a világ kormányzására a millennium idején.

Miller a Dániel 2-ben a négy alapvető birodalmat látja, és a negyedik állat tíz szarvát Róma felosztásának, a kis szarvat pedig a pápaságnak tekinti. A jelen idő (1808) a Mindenható Isten nagy napja, levágva a pápai és mohamedán nemzetek termését a háború győztes kardjával. Ez Dániel 7:9-10. ítélete. A Jelenések 12-ben Miller látja az „asszonyt” mint az egyházat századokon keresztül elnyomva, különösen most Britanniában és „az amerikai pusztaságban”

III. Kinne – az ezer évet 1866 év körül várja

Meg kell említenünk AARSON KINNE,²⁴ kongregációs lelkész és törvényhozót, aki a következőket írta: *A Szentírás jövendöléseinek bemutatása (1813), Példák, jövendölések stb. magyarázata (1814), Értekezés az új égről és az új földről (1821)*. Köztisztelőnek örvendő tudós és imádkozó ember volt.

1. IRÁNYADÓ ÁLLÁSPONT A VÁZLATPRÓFÉCIÁKHOZ – Megjegyzni, hogy Dániel az első próféta, aki „rendszeresen és időrendi sorrendben részletezi az eseményeket”, Kinne a Dániel 2. és 7. irányadó nézetét „Babilónia, Médó-Perzsia, Görögország és Róma négy nagy világbirodalmát” mutatja be és a Dániel 8. és 11. fejezetről az általánosan ismert álláspontot. A Jelenések 12.

sárkánya a római császárok; a tengerből feljövő fenevad a bálványimádó birodalom, mindkettő pogány és középkori; és a kétszarvú fenevad, a Dániel 7. kis szarva, és a bűn embere **(189)** mind a római egyházra, a pápára látszanak vonatkozni, bár Kinne ezen a ponton sem egészen világos. A kis szarv és a kétszarvú fenevad látszólag magába foglalja azt, amit mások a keleti és nyugati Antikrisztusnak neveznek, mivel beszél a kereszténység mindkét ágának problémáiról; mégsem nevezi néven az Antikrisztust, de azt világosan állítja, hogy Babilon a „pápista” egyház.²⁵ Dániel 8 pusztító kis szarvát a mohamedanizmusra alkalmazza.

2. MEDE-T KÖVETI A PECSÉTEKKEL ÉS TROMBITÁKKAL KAPCSOLATBAN - A hét pecsétet és a hét trombitát magyarázva Kinne egymás után következőknek állítja be őket, egyik csoport követi a másikat, és így hidalva át a keresztény kort, és így visszatér Joseph Mede 1627. évi régi elméletére – a pecsétekkel határolja az első három századot, Jeruzsálem lerombolásától a római birodalom megrázkódtatásáig, amikor áttért a pogányságból a kereszténységre. A trombitákat az északi barbárok betörésétől kezdte számítani (kb. 400-tól), folytatta Gemseric vandáljaival és Odoacert a herulokkal. Az ötödik trombita alatt, rövidesen a gót királyok után begyógyul a „halálos seb” a pogány bálványimádás visszaállítása révén, és megjelenik a mohamedanizmus, mint a Dániel 8. kis szarva, mely bevezeti (606 körül) a tanúk zsákrúhába öltözését 1260 évre, és gyötri az embereket 150 évig 612-től 1772-ig. A hatodik trombita vagy a törökök következnek 391 éves uralkodásukkal, 1281-1672-ig.²⁷

3. PÁRHUZAM A CSAPÁSOK ÉS POHARAK KÖZÖTT - A hét poharat Kinne úgy magyarázza, mint a „nyugati bálványimádó keresztényekre” hulló büntetéseket, egyidejűleg az ötödik és hatodik pohárral, a keleti egyházra kitöltött csapásokkal. Birodalmak közötti háborúknak tekinti azokat, keresztények és hitetlenek vagy mohamedánok között, és **(190)** a pápák és pápák között. A reformáció belebonyolódott az ötödik pohárba, mely a fenevad székére tölthetett ki, amely a „birodalom bálványimádó hatalmának megtörése”; a hatodik pohár megjósolja a pápai jövedelem kiszáradását, a békákhoz hasonló lelkek, ami a hitetlenség lelkülete, mely jelenleg áthatja Európát, és romba dönti Babilont, vagyis a katolikus egyházat. A harmadik jaj és a hetedik pohár, amit jelenleginek vagy jövőbelinek tekintenek, és az 1260 év 606-tól kezdődően 1866-ban fejeződik be, mely időpont a millennium kezdetét jelöli, amit a világ vége követ.²⁸ Kinne vonalvezetése valójában a különböző korabeli értelmezések összeegyeztetése volt, és kissé elmaradt sok kortársától.

IV. Ethan Smith – Franciaország szerepét hangsúlyozza

Egy másik tehetséges kongregációs lelkész, aki a Dániel és Jelenések érdekes próféciaihoz fordult, hogy megfejtse azoknak a különös időknek a jelentését ETHAN SMITH²⁹, zömök termetű és gyors gondolkodású ember volt. Úgy érezte, hogy a titokzatos jelképek megértése kihívás volt a keresztény kutató számára. 18 évig tanulmányozta a próféciaikat, azután lelkésztársai elé tárta megállapításait – a vezető lelkészekről nyolc elismerés látható a ki nyomtatott kötetben, köztük Lathrop, Morse és McFarland-ét. A legkorábbi tanulmányában Smith a Dániel 11:36-ban - Faber nyomán - a hitetlen francia birodalmat érti, valamint az Antikrisztust vagy a fenevadat.³⁰

1. FENEVADAK, TROMBITÁK ÉS POHARAK – Smith korabeli felfogása bizonyos pontokon nem nagyon világos. A fő hangsúlyt az istentagadó Antikrisztusra és fenevadra helyezte, de azt állította, **(191)** hogy a Jelenések 13. második fenevada a római papi kormányzat, a Dániel 7. kis szarva, a Jelenések 17. titokzatos parázna Babilonja (bár Babilon alatt a hetedik pohár az istentagadó Antikrisztust érti)³¹. Smith szintén Fabert követi a kis szarv 1260 esztendejével (606-1866) és a mohamedanizmussal kapcsolatban. És folytatja, hogy mind a kettő a *Lateinos* név és a 606 dátum azonos a titokzatos 666 számmal³².

A hét utolsó csapást a reformáció idejétől kezdi számítani – az ötödiket a pápaság „ülőszékére”, ami az Antikrisztus felemelkedésének kezdete a francia forradalomban, a hatodik pohár valójában a mohamedán törökök hanyatlása, ami a hatodik trombita ideje alatt emelkedett fel. (Az óra, a nap, hónap és az év mindegyike 391, 360, vagy 365 év 1453-tól 1844-ig 1813-ig vagy 1818-ig.). A hetedik pohár, mely az Antikrisztus pusztulásával kezdődik, a millenniumot vezeti be, a megtért zsidók országával és az egyházzal, az első és második jelképes feltámadással, mely a szó szerinti feltámadással végződik, a Krisztus személyes megjelenése, a végső ítélet és a világ tűz által való megtisztítása³³.

2. A BARBÁROK BETÖRÉSEI ÉS A TÖRÖK JAJ – Smith-nek később, 1833-ban kiadott *A Jelenések kulcsa* című könyve kiváló lelkészi ajánlást nyert ezen idő több kiemelkedő lelkészétől. Az első hat pecsét, mely az első századokra korlátozódott, büntetést jelenten a zsidóknak és a pogány Rómának, és a hetedik magába foglalja a trombitákat. Az első négy trombita az északon a barbárok betörése (úgy mint a gótok és a vandálok), melyek megdöntötték a római birodalmat. Az ötödik és hatodik trombita a mohamedánok és törökök

gyötrése, és ezek jaj trombiták. A hetedik trombita közvetlen a millennium megkezdődése előtt elpusztítja az Antikrisztust³⁴.

A francia forradalom borzalmai 1789-ben kezdődtek, a Jelenések 10. fejezetével vannak összeköttetésben – az angyal, aki leszállt az égből (Krisztus, mondja Smith) és a hét mennydörgés. Ezzel összefüggésben vezette be **(192)** a Dániel 11. fejezet magyarázatát – az akaratos király mint Franciaország, Napóleon mint az új „erő istene”; a Dániel 2. fejezet négy birodalma, és a tíz királyság, nem elegyedik össze egymással, és a Jelenések fenevada 1260 nappal a nap-év elv alapján értelmezett a 360 nap-év szerint (Kr.u. 666-tól). A Két Tanút – Isten igazi népét – rövid időre leölik, az eljövendő „Isten nagy napjának” idején³⁵.

3. AZ ASSZONY-EGYHÁZ ÉS A PÁPAI FENEVAD – A Jelenések 12-ben az igaz egyház, a pápai hatalommal való konfliktus miatt, európai és amerikai búvóhelyekre vonul vissza. A gyermek Krisztus. De a konfliktus a hitetlenség eláradásával tetőzik. A Jelenések 13. első fenevada a polgári Róma – akár-csak Dániel negyedik fenevada – melyet Konstantin megsebzett. A második fenevad, a pápai változat, párhuzamosan a Dániel 7. kis szarvával a pápai kormányzat, mely 1260 évig áll fönn Kr.e. 666-tól, és az 1335 év 2001-ben végződik³⁶.

4. A REPÜLŐ ANGYAL AZ EVANGÉLIUMOT HIRDETI – A Jelenések 14. fejezet első angyala a világszéles missziómozgalom jelképe. Smith ezt a trombita megfújásával tartja azonosnak (akár az ősi Izraelben), az evangéliumnak a nemzeteknek való soha nem látott mértékű hirdetését közvetlen az Antikrisztus bukása előtt; a Dániel 12: 1-4. szerint Mihály megjelenésével is. Ezt az apokaliptikus üzenetet azonosnak tarja Jóel 2. részével, melyben a zsidók visszatérést látja; Malakiás 4. részben az Isten nagy napján, melyet Illés próféta (a hittérítő angyal) megjelenése előz meg; és Máté 24:14-ben a világméretű bizonyágtevéssel. A második angyali üzenet Babilon leomlásáról szól, Franciaországra alkalmazható 1789-ben és utána, amikor a hitetlenség megdöntötte a pápai hatalmat, s helyébe lépett, mint Babilon. A harmadik mind a hitetlenségre, mind a pápaságra figyelmeztet; és ezt követik a szüret és az aratás jelenetei, amint Krisztus beleengedi sarlóját a csatába, mely elpusztítja az Antikrisztust és bevezeti a millenniumot³⁷.

(193) 5. A 2300 ÉV Kr. e. 481-TŐL Kr. u. 1819-IG TERJED – A hét pohár a pápai fenevad imádóira töltetik ki a reformáció idejétől kezdve a millenniumig. Az ötödik poharat 1789-ben a francia forradalommal kezdi, a hatodik trombitával párhuzamosan – a mohamedanizmus füstjétől sötétül el a föld. E párhuzamot tovább viszi a hatodik trombitára és a hatodik pohárra,

mely a törökökre töltetik ki. Dániel 8. fejezet nagy szarvát a mohamedanizmusra alkalmazza. A török időszakot 1453-tól 1818-ig számítja; a Dániel 8:14-ben írt 2300 év végének dátumát megközelítőleg Kr.e. 418-tól Kr.u. 1819-ig állapítja meg, és a törökök bukásának kezdetéig. A három tisztátalan lélek (a Sától, a hitelenségéből és a hanyatló pápai rendszerből) gyűjti össze az utolsó napok nemzeteit az armageddoni csatára³⁸.

6. A FRANCIA FORRADALOM ÉS A MEGHATÁROZATLAN MILLENNIUM – A francia forradalomból kiemelkedő istentagadó hatalmat írja le a Jelenések 17. fejezete, mint a „rég pogány fenevad begyógyult sebet” – a mélységből újonnan feljövő hitetlen fenevad, aki a pápai Babilont vezeti a végrehajtásban és a Dániel 7. fejezet látomásának a végén őt is megölik. E hatalmas jelentek bevezetik a millenniumot, amint az emberiség eléri az 1335 év végét és a „millennium napjának felkelését”. Smith határozott millennium utáni nézetet vall. Az Ezékiel száraz csontjaihoz hasonló „titokzatos feltámadások” jelképesek; Krisztus uralma is hasonlóképpen lelki, mondja ő; és maga az ezer év is meghatározatlan időszak. A megtért zsidók megtérítik a pogányokat. A végén Sátán előjön, hogy elcsábítsa a nemzeteket; azután következik a végső ítélet és a mennyország.³⁹ Ilyen volt Smith útja a már jól kitaposott prófétikus ösvényen. Bár különbözött a többségtől a pontos időmeghatározásban, mégis a 2300 napot évnek számította és a XIX. században jelölte meg a végét.

(194)

V. Armstrong – Rendkívül kiegyensúlyozott nézetek a Jelenések könyvéről

Hús évi komoly tanulmányozás eredménye volt az a tíz kitűnő előadás, melyet Dr. AMZI ARMSTRONG⁴⁰ presbiteriánus lelkész és nevelő tartott a Jelenések könyvének próféciairól Mendham templomában New Jersey-ben 1814-1815 telén. A próféciai értelmezést – mondja ő – gondosan kell felbecsülni és mérlegelni. A prófécia nem spekulációkra adattak, hanem arra, hogy segítsenek megérteni a Krisztus követőinek, Istennek a népe iránti gondviselését, Jézus mennybemenetelétől a második eljövételéig, és az összes ellenségüktől való megszabadulásukat.⁴¹ Ezért időszerű az.

1. A HÉT PECSÉT AZ EGYHÁZ TÖRTÉNETE – Armstrong szerint a hét pecsét a teljes keresztény kort felöleli – (1) a diadalmas „fehér” apostoli gyülekezettől; (2) a „vörös” pogány üldözéseken át Constantin idejéig; (3) az Isten Szava utáni éhség „fekete” időszaka alatt Constantintól a birodalmak barbár előzőnléséig; (4) a lelki élet megszűnésének „sápadt” időszaka a reformáció

hajnaláig; (5) a mártírok lelkülete feléledésének időszaka a „halál hosszú éjszakája” után, amikor a megigazulás és Krisztus igazsága ismét fényesen ragyogott; (6) a nagy megrázkódtatás és minden földi intézmény teljes felfordulása, amikor a kőbirodalom minden nemzetet és minden földi hatalmat darabokra zúz a Bárány haragjának nagy napján. (Az elpecsételésben Izrael visszaállítását látja.) Mindezt követi (7) az egyház ezer éves békéje és nyugalma. Ilyen, - mondja ő – az Isten belső egyháztörténelme⁴².

(195) 2. A HÉT TROMBITA: A HITEHAGYÓ EGYHÁZRA VÁRÓ BÜNTETÉS VÉGREHAJTÓI – A hét trombita (háborúk riadói) részben párhuzamos a pecsétekkel, végrehajtják a büntetést a hitehagyott egyházon, attól kezdve, mikor az erőszak és elnyomás uralkodott az egyházban, miután a római birodalom névleg kereszténnyé vált. Az első négy „tervezett büntetés neheztelést váltott ki” rövid időre; (1) Alarik és a gótok „leereszkedve a hideg északi területekről”, mint a „jégeső a birodalomra” és nem kímélik sem a gyerekeket, sem az öregeket, nem tudták, hogy megbízatásuk van Istentől az emberek megrovására bűnükért; (2) Attila és a hunok, az ötödik század közepén erőszakkal előzönlük az egész birodalmat, mint „Isten ostora, és az emberek rémülete”, mert az idők romlottak voltak; (3) Gemseric és a vandálok, az ariánusokat képviselve „bölcseledő nézeteikkel” büntetve az egyházat a hitehagyásáért és a lelkiismeret aláásásáért, lerohanva nemcsak Észak-Afrikát, de magát Rómát is, végrehajtva Isten haragját a kegyelem hosszú visszaéléséért; (4) az utolsó helyreigazítás az ötödik század vége előtt, a Nyugati Birodalom végén (476-ban). Ezután ezt írja Armstrong:

„Ezen idő és a következő trombita hangzása között, föltételezem, hogy az igaz egyház a pusztába vonult – A tanúk zsákruhában prófétáltak – A névleges egyházat, mint hitehagyottat elvetették – És a fenevad feljött a tengerből.”⁴³

A „jaj” trombiták kegyelem nélküli ítéletek voltak a hitehagyó egyházon a birodalommal kapcsolatban „miután az Úr elvetette azt”⁴⁴. Ezek: (5) a mohamedán „jaj” kb. 612-től 762-ig – a megjövendőlt öt „hónap” vagy 150 év, a nap-év elve alapján – egy folyamatos büntetés a szaracén „sáskák” által, mely megtörte az elvilágiasodott egyház dicsőségét; (6) a török „jaj” az Eufrates folyó partjairól, ismét az egész hitehagyó egyház ellen (391 nap vagy év, Jelenések 9:15.; 1281-től 1672-ig); (7) Krisztus ezer éves királyságának bevezetése, **(196)** ellenségein való győzelme, és ezt követően a nemzetek megtérése.

3. AZ 1260 ÉV ESEMÉNYEINEK LEÍRÁSA – A kis könyv, mely a 6. és 7. trombita között lett bemutatva, most nyílt meg - mondja Armstrong. A kijelentés, hogy „idő többé nem léssen” jelzi, hogy a „gonoszok diadala a végéhez ér”,

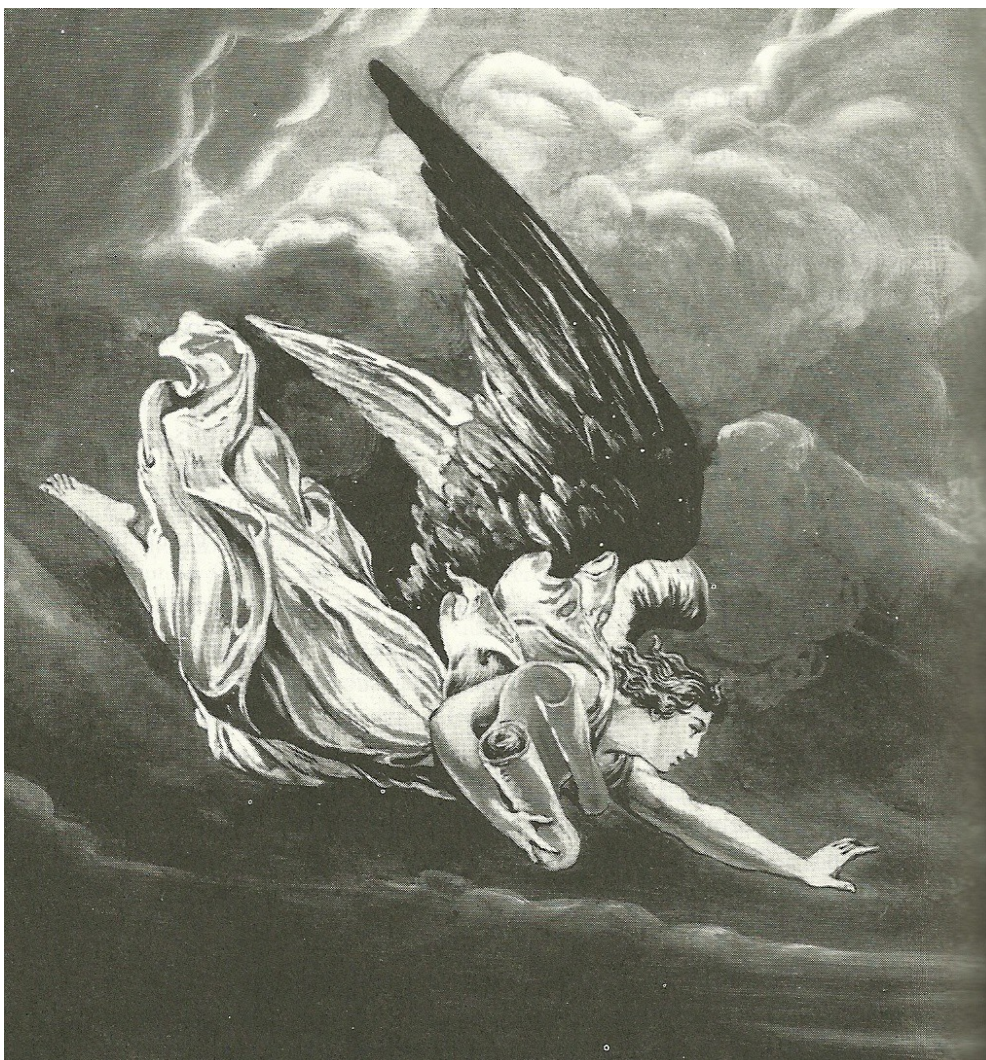
az Isten titka kb. befejeződött. Azután az embereket megméri és meghúzzák a válaszvonalat. A 42 hónap 1260 évig tart, a hetedik angyal megszólalásáig.

„Ez az egyház iránti isteni gondviselés nagy titkának folyamata, mely alatt Krisztus tanúi zsákruhában prófétálnak – Az egyház a pusztába menekül – A fenevad diadalmaskodik és a szenteket uralma alatt tartja – A szent nép ereje megsemmisítve – És az Antikrisztus trónol a hitehagyott egyházon – Mialatt a szentélyt lábbal tapossák és azzal dicsekszenek, hogy az élő Isten templomának helyét birtokolják.”⁴⁵

4. A TANÚK FELTÁMADÁSA ÉS A BIBLIATÁRSULATOK – A keresztény nevet nem sokáig alkalmazhatjuk az egyházra a Justiniánus alatti tömeges „megtérések” után a hatodik század közepén. Így a templom külső udvara és a Szent Város lábbal tapostatott 1260 évig és „az Isten *Szava és Parancsolatai*” a két Tanú - a hitehagyott egyház miatt - zsákruhába öltözött. Azután a Két Tanút megölték és 3 és ½ nap vagy év után föltámadtak a francia rémuralom idején (1792-1796). Ekkor kezdődött a Biblia- és missziós társaságok korszaka és a Tanúk levetették zsákruhájukat. A földrengés megrázta a fenevad egész birodalmát és a tíz királyság egyike ledőlt.⁴⁶

5. AZ ASSZONY, A SÁRKÁNY ÉS A FENEVADAK – A Jelenések könyve 12. asszonya, vagyis az egyház, „az igazság napjának fénysugaraival felruházva” szüli a „fiúgyermeket” Krisztust, amint a 70 év-hét a végéhez közeledik. A sárkány a pogány Róma (197)- Dániel negyedik vadállata. A puszt a rejtek-hely, ahova az egyház az 1260 év alatt visszavonul, amikor a pogányok beözönlése elborította a római egyházat. A 13. fejezet tengerből feljövő fenevada azonos a Dániel negyedik fenevadával – „Római birodalommal” – követve Babilóniát, Perzsiát és Görögországot. János ezt különösen a nyolcadik vagy pápai formában látja. A hét fej hét kormányforma. A tíz sarva tíz királyság – hunok, osztrogótok, vizigótok, frankok, vandálok, szueviak és alánok, burgundiak, herulok és turingiak, anglo-saxonok és lombardok – tíz sarv-nemzet, mely a fenevadat támogatja, és még mindig annak állati, kegyetlen jellemét viseli. De a római fenevad istenkáromló léte „letelik a pogányoknak adott 1260 évvel”.⁴⁷

A kétszarvú fenevad (mint a Dániel 7. pápai kis sarva) Armstrong szerint a hitehagyott Római egyház, a két sarv pedig a szerzetesi és világi papi rendek. És a csodákkal való kérkedése „az Antikrisztus megkülönböztető bélyege”. A fenevad képmása. És a 666 a latin férfi száma – mely három név eredménye *Romiith* (héber), *Lateinos* (görög) és *Vicarius Filii Dei* (latin). És Armstrong ismét Justinianussal, a pápával, mint a hitehagyott egyház fejével, vagy Pál szerint a bűn emberével kezdi.⁴⁸

Hitték, hogy a jelképes angyalok most repülnek

A régi és az új világban sok értelmező megállapította, hogy a jelképes angyalok megkezdték repülésüket, amint a hírnökök elkezdték hirdetni minden nemzetnek az utolsó ítélet üzenetét

6. A REPÜLŐ ANGYALOK ÉS AZ ÍTÉLET ÓRÁJA – A Jelenések 14. első angyalának hirdetni kell az örökkévaló evangéliumot az egész földön, és az csak most kezd beteljesedni „a hittérítő lelkület, mely a hittérítő társulatokban nyilvánul meg”, és a Szentírás sokszorosításának és terjesztésének lehetősége következtében. De ennek a teljes ereje nem nyilvánul meg, teszi hozzá, „míg meg nem győződnek, hogy az ítélet órája eljött”. Erre szolgál az angyal kijelentése. És a hármas angyali üzenet után jön a világ aratása, a min-

den földi „NagyBírájának fenséges megjelenésével”, hogy elválassza a búzát a konkolytól. Ezt követi a harag szőlőjének borsajtója – a „pusztító ítélet a hitehagyott egyházon”.

(199) 7. A HÉT POHÁR AZ UTOLSÓ TROMBITÁRA KÉSZÍT ELŐ – A hét pohár vagy csapás, mely összeköttetésben van az 1260 éves időszak utolsó szakaszával, egymást követő büntetéseket jelentenek, melyek elkészítik az utat a szenteknek az ország átvételére s az utolsó trombita megszólaltatására. A nagy Eufrátesz folyóra kitöltött hatodik pohárban Armstrong a török birodalom pusztulását látja, és a keleti királyok útjának előkészítését, (vagy a zsidók vagy az ázsiai hatalmak), mely eltöröl minden emberi intézményt, és elkészíti annak az útját, hogy a világ országai a mi Urunk országává váljanak.⁵⁰

8. A KÖZELGŐ ADVENT JELEI – Armstrong figyelmeztetéssel és feddéssel folytatja. Krisztus, a Bíró váratlanul jön el, akár a „tolvaj”, ugyan úgy mint Noé napjaiban az özönvíz. De az özönvíz előtti világot figyelmeztették, és így lesz ez a második advent előtt is. Az időprófeciák és az idők jelei hirdetik, hogy a nagy esemény elközelgett, de az igaz hit ismerete hiányzik. „Napjainkban a közönség felfogása nem támogatja az ilyen eseményekre való várakozást”, mivel az emberek remélik, „hogy a kegyelem győzelme most kiegészíti a legyőzött ellenség munkáját a hitnek való engedelmesség által”. De Armstrong nem ápol olyan reményt, mely elrejtí a Szentírásban leírt események közeledését.⁵¹

Az advent idejéről állítja Armstrong, hogy az a szent város lábbal való tiprása, a tanúk zsákrúhában prédikálása, az asszonynak a pusztában való elrejtőzése, a fenevadnak a szentek feletti 1260 évig tartó uralma után következik. A Rómát visszatartó hatalmat eltávolították és a pápaságot megalapították. Az 566-ik évet veszi alapul, amikor a Bűn Embere teljesen lelepleződött, így az 1260 év 1826-ban végződik szerinte. „A hatodik pohár meghozza (200) a török birodalom elpusztítását”, és egy átmeneti nyugalom után, mely alatt Izrael visszatér és megtér, és az evangélium eljut minden nemzethez, a befejező események egymást követik majd. A nagy Babilon inni fog a harag poharából, a fenevad és a hamis prófétát a végnéküli kárhozatba vetik, és seregeit levágják. Sátánt megkötözik, és a szentek uralkodnak Krisztussal a millennium alatt.⁵² Élénk fejtegetés ez, és jól átgondolt. Világosan fölvezet a főbb eseményeket, és csak részletekben különbözik másoktól.

9. AZ UTOLSÓ TROMBITA JELENTI BE AZ ÚR NAPJÁT – Miután egészségügyi okok miatt visszavonult, 8 évvel később Armstrong még egyszer visszatért az ő Mendham-i gyülekezetébe 1824. október 17-én, hogy emlékeztetükbe

juttassa régi prófétikus üzeneteit. Beszédtémája: *Az utolsó trombita* volt. A trombitákat, melyek az emberi hang erejét megnövelik, használták figyelmeztetésül veszély esetén, vagy nagy ünnepek és böjtök, különösen az Engesztelési Nap évfordulójának jelentésére, vagy szabadon bocsátáskor. Mindez emlékeztet bennünket az utolsó trombitára, mely össze fogja hívni az emberiséget a nagy Bíró jövetelére és jelenlétére, amikor a bűn rabjai szabadokká lesznek, és a halál kötelékei megoldódnak, amikor a „halál ősi barlangjai feltöretnek” és a szétszórt por, mely valamikor az ember részeit alkotta újraéled, hogy megjelenjék az Úr színe előtt. „Mikor lesznek meg ezek?”⁵³

10. A MILLENNIUM ELŐTTI ELJÖVETEL NYITJA MEG AZ ÍTÉLETET – Az „általános ítéletet” Armstrong szerint világos, hogy nem lehet egyetlen nap alatt véghezvinni. Kétségtelenül a millenniummal kezdődik, mivel a szentek is a Bíróval ülnek az ítélő székben, és az ítélet zárójelenetei az ezer év után következnek. Az ezer év hirtelen, váratlanul kezdődik meg, megelőzi ezt a bűn emberének pusztulása, akit az Úr „eljövele ragyogásával **(201)** semmisít meg”. És János elmondja, hogy a fenevad és a hamis próféta a tűznek távába vettetnek. Armstrong hiszi, hogy „Ábrahám magvát visszanyerik szétszórtságából”, hogy Krisztus megtiszteli az ezer év alatt. Bizonyos magyarázók leírják, hogy az első feltámadást csak lelkeknek, és nem szószerintinek értik. Ezzel ellenkezőleg, Armstrong állítja, hogy a második advent mindenhol összeköttetésben van a szentek feltámadásával és az ellenségeikre kiszabott ítélettel. A nagy nap csatája, mely a millenniumot megelőzi, megkezdődik az ítélet Krisztus második eljövelekor, amikor a hetedik vagy utolsó trombita megszólal.⁵⁴

11. A FIGYELMEZTETÉS HANGJA TOVÁBB HANGZIK – Mint soha ezelőtt, mondja Armstrong, a kiábrándult emberek „majdnem néma bizonytalanságban” vannak, „mintha csak valami nagy változás előestéjén lennének”. Ha éjfélkor elhangzik a kiáltás „Ímhol jó a vőlegény; menjetek elébe”, készen lesztek-e? „És most itt állok előttetek, hogy emlékeztesselek titeket a szolgálat húsz éves ideje alatti figyelmeztetésekre”. Kutassátok a Szentírást, mely arra kér, hogy így lássátok a Krisztus dicsőséges második megjelenését illető dolgokat. Mások annyira allegorizálták és lelkivé tették ezeket a dolgokat a Szentírásból, „hogy maguknak követelhessék a tiszteletet és a hatalmat az egyházban, mely egyedül a Krisztusé”. És ez az irányzat annyira győzedelmeskedett, hogy az emberek teljes sötétségben vannak ebben a tárgyban.⁵⁵

A megnövekedett világosság és tudás e napjaiban és az evangéliumnak külföldre való eljuttatása idején az emberek örvendezve ismerik fel a Jelené-

sek 14. első angyalát, de nem „figyelnek fel az angyal üzenetének tárgyára”, „Féljétek az Istent, és néki adjatok dicsőséget; MERT ELJÖTT AZ Ő ÍTÉLETÉNEK ÓRÁJA”.⁵⁶ Armstrong itt olyan hangot üt meg, amely arra volt hivatva volt, hogy erősödjön az idő múlásával.

(202)

VI. A különködő Lorenzo Dow is hozzáadja az ő különös véleményét

A nagy megújulás utazó lelkészeinek faragatlan, de buzgó alakja az egyedülálló LORENZO DOW⁵⁷ – vagy Lorenzo, ahogy magát nevezte, a „különködő világpolgár”. Új-Angliától kezdve a délnyugati határmenti vadonokba utazott, még Angliába és Írországba is, ahol hatalmas tömegeknek prédikált. Egyben árulta és reklámozta könyveit – folyóiratokat és kibővített prédikációkat – és a későbbi években elkészítette és szabadalmaztatta a „*Lorenzo Dow családi gyógyszer*”. De nagyon komolyan vette a bűnösök megtérését.

1. AZ ALAP VÁZLATPRÓFÉCIÁK IRÁNYADÓ ÉRTELMEZÉSE – Nem próféciaértelmező a szószoros értelemben, de igehirdetéseibe természetes módon belevette azokat a néha hivatkozott korábbi írókat, akikből merített, úgymint Fleming-et, de különösen Wesley-t és Bengel-t. Dániel négy birodalmáról, a tíz királyságról, a tengerből feljövő fenevadról, a sárkányról, a Jelenések 12. és 18. asszonyáról mintaértékű történelmi értelmezést ad.⁵⁹

2. SZOKATLAN GONDOLATAI VANNAK A KISEBB RÉSZLETEKRŐL – Ezenkívül Dow több, erre az időszakra jellemző tanítást hirdetett, mint például az ateizmus, az Antikrisztus és Napóleon mint a kétszarvú fenevad. Londont tartotta Babilonnak, mialatt a fenevad „nincs” korlátozva és megállapította, hogy a protestáns egyházak a veres ruhába öltözött asszony leányai. Az amerikai szabadság, az állam és az egyház szétválasztása bajnokának tekintette magát az Óvilág papjainak és királyainak uralmával szemben, **(203)** figyelmeztetéseket mennydörgött az idegen intrikák és a jezsuiták kémkedése ellen. „Amerikára vonatkozó jövődölésében” Ésaías 18-at az Új Világra alkalmazta. Látja a folyamat kezdetét, melyen át Isten –

„fel fogja állítani a szabadság elveit és zászlóját, mint ahogy először volt felállítva ebben az országban, és azután Franciaországban és Dél-Amerikában; és eléri majd, hogy ezek az elvek kiterjednek az összes európai nemzetre, elpusztítva fennálló rendjüket és az elnyomás rendszerét . . . (amint azt most Angliában kezdik megtenni, és nemsokára majd Németországban, Olaszországban, Spanyolországban és más országokban is), mely előidézi, hogy néhány éven belül *nyelvüket rágják kínjukban*, a nemsokára kitöltendő az ötödik pohár működése alatt”.⁶¹

3. A KŐ SÚJTANI KEZDI AZ ÁLLÓKÉPET – Dow elveti a Szent(ségtelen) Szövetséget és annak Amerikával való terveit.

„Az európai tíz királyság hatalmát és tekintélyét teljesen gyakorolja, amikor elhatározta, hogy *a kéz érintése nélkül kiszakadó kő* arra rendeltetett, hogy elpusztítsa őket, és ezek a királyságok *hatalmukat és erejüket a fenevadnak adják, míg Isten Szava be nem teljesedik*, más szóval, míg Krisztus az ő országát fel nem állítja a földön. A következő pohár alatt három tisztátalan lélek jön elő, hogy egybegyűjtse és megerősítse a királyokat és papokat a mindenható Isten nagy napjára.”⁶²

Úgy látja, hogy a három tisztátalan lélek Magóg (Oroszország), a pápista országok és Anglia. Valószínűnek tartja, hogy Amerika lesz Isten eszköze ennek bevezetésében, vagy legalábbis a millennium előkészítésében a földön a szabadság és igaz vallás elveinek elterjesztése azáltal, ami arra utal, hogy a kő országa most kezd lesújtani az állóképre (az Isten kegyelméből uralkodó királyokra és papokra), hogy előkészítse az Isten országa hegyének megjelenését.⁶⁴ Az utolsó napokban Dow inkább az amerikai szabadság, mint az igazság prófétája, és a „pápaság elleni agitáció” előfutára az Egyesült Államokban, ami olyan sok politikai küzdelemben és erőszakos cselekedetben nyilvánult meg a későbbi évtizedekben.⁶⁵ Hangjába tévedések vegyültek, de mindemellett széles körben hallották azt.

JEGYZETEK

1. ELIAS SMITH (1769-1846) Connecticut-ban született. Egy ideig iskolában tanított, 1790-ben kezdett el prédikálni, és 1792-ben a baptistáknál felszentelték lelkési szolgálatra. Miután csatlakozott a keresztényekhez, akiknek ügyét elősegítette az ő pionír folyóiratával (lásd: 144. o.), később univerzalista lett; idős korában visszatért a Keresztény Kapcsolatokhoz.
2. A Keresztény Kapcsolatokról lásd: 31, 32. o. A Vermont csoport ezen okból kezdődött: Abner Jonest, egy vidéki orvost, aki az 1800-as ébredéskor tért meg, 1802-ben felszentelték az arminiánus baptisták. Ő, és az őt követő csoport Lyndonban, Vermontban elvette az összes szektás elnevezést, egyszerűen csak „Keresztények”-nek nevezték magukat, elideníhetetlen jogként tekintették a tanoktól és hagyományoktól való szabadságot, magán véleményekkel és egyéni értelmezéssel. (J.R. Freese, *A Keresztény Egyház története és támogatása* 25-28. o; John Hayward, *Az istenfélő hitvallások . . . minden keresztény felekezetben*, 15-19. o; lásd még Abner Dumond Jones, *Az idős Abner Jones emlékirata*, 64. o.)
3. Elias Smith, *A lelkész tükre* (No. II); *Being a History of . . . Antichrist*, 1. könyv, 14. o.
4. Elias Smith, *Az egész világ egy zsidó irányítása alatt*, 9, 36-41. o.
5. *I. m.* 39. o.
6. *I. m.* 43-49, 50-56. o. (A Jelenések 17 prófeciájában, „és a tíz szarv . . . ’meggyűlölök a paráznát’, hiszik, hogy ez legalábbis részben megvalósult a francia forradalomban. *I. m.* 71. o.)
7. *I. m.* 57, 58, 70-78. o.
8. Elias Smith, *Az ítélet napja*, 10-13. o.
9. *I. m.* 11. o.

10. I. m. 12. o. Említi az északi fényeket, mint jelet (Jóel 2:30-t idézve), amit láttak Új-Andliában. Az evangéliumi szabadság hírnökéről lásd: 144-151. o.
11. Elias Smith és Abner Jones, Eredeti és Válogatott Énekek a keeszténység használatára (nyolcadik kiadás 1817.) 121, 33. sz.
12. I. m. 338. sz; lásd a 49. számot is.
13. I. m. 45. sz.
14. Elias Smith, *Prédikációk*, 7, 8, prédikáció
15. I. m. 9-12. prédikáció. Oldalai telve vannak a zsidók visszatérésével.
16. I. m. 13, 14, 19-22. prédikációk
17. I. m. 15-18. prédikációk
18. WILLIAM F. MILLER (1768-1818) a Yale egyetemen diplomázott 1786-ban, és 1791-ben felszentelték. Elismert tudós volt és jó egyháztörténésznek és vallásos embernek tekintették.
19. William F. Miller, *Idők jelei; A biztos prófétai szó. Egy értekezés a megjövendőlt hatodik és hetedik pohárról*, 3-10. o.
20. I. m. 14, 37, 38. o.
21. I. m. 15, 16, 19-33. o.
22. I. m. 37-46. o.
23. I. m. 45. o, és William F. Miller, *Harvest of Mystical Babylon*, 38. o.
24. AARON KINNE (1744-1842) Connecticutban született és a Yale-n bölcész diplomát szerzett. 1700-ban felszentelték, misszionáriusként ment a Oneida indiánokhoz, majd a Connecticuti Groton lelkeszeként szolgált a kongregacionalista gyülekezetben (1769-98), és 1804-től fogva más kongregacionalista gyülekezetekben. A hadsereg lelkesze volt, a Lebanoni Morris iskola vezetője (amely a New Hampshirei Hanoverben egy főiskolán indult) és a Massachusetts-i törvényhozás tagja volt 1813 és 1815 között.
25. Aaron Kinne, *Bibliai prófécia, események és teljesedésük időszakainak a bemutatása. Összeállítás Rollintól, Prideax-tól, Newtontól és más kitűnő íróktól* (1813), 13, 14, 16-20. o.
26. Medéről lásd: *Prophetic Faith* II. kötet 542-549. o.
27. Kinne, *A bibliai prófécia bemutatása*, 15-19. o,
28. I. m. 18-20. o. A 20. oldal utolsó három oszlopának dátuma helytelenül van felsorakoztatva, az 1260 év vége, annak 606-os kezdete szerint nyilvánvaló az 1866 keltezés óta. Valaki, valószínűleg az eredeti tulajdonos tintával megjelölte a helyesbítéseket a Kongresszusi Könyvtárban.
29. ETHAN SMITH (1762-1849) Massachusetts-ben született és 1780-ban csatlakozott az Amerikai Hadsereghez. Hazatért, majd 1781-ben megtért és csatlakozott az egyházhoz, imacsoportokat alapított az otthonában. Lelkeszi szolgálat tanulására bátorították és főiskolára ment. Az 1790 évi Dartmouth-i vizsgái után, és egy különleges teológiai tanulmányi időszakban, kongregacionalista-presbiterianus lelkeszként szolgált New Hampshire-i Hopkintonban Hebronban, New York-ban, Polutney-ben, Vermont-ban, Hanoverben, Massachusetts-ben. Utolsó tevékenysége a bostoni városi misszió volt. Három könyvet írt a próféciairól – *A Dissertation on the Prophecies* (1811), *Key to the Prophecies* (1814) és *Key to the Revelation* (1833), az első kettőt Hopkintoni tartózkodása alatt írta.
30. Ethan Smith, *A Dissertation on the Prophecies* (1811) xii, xiii, 104-109, 250. o.
31. I. m. 33, 34, 85-94. o.
32. I. m. 101, 102. o.
33. I. m. 265, 323, 326, 327, 340, 341, 199-237, 244-249. o.

34. Ethan Smith, *Key to the Revelation*, 20, 85-99, 105, 108-129, 147-150, 174, és a további oldalak.
35. *I. m.* 130-148, 242, 155, 156, 162, 163. o.
36. *I. m.* 14-18. előadás
37. *I. m.* 1, 20. előadás
38. *I. m.* 268, 310, 314, 316, 317, 320, 323, 324. o. A 2300 nap keltezéséről ő nyilvánvalón Bicheno-t követi.
39. *I. m.* 30-35. előadás
40. AMZI ARMSTRONG (1771-1827) New –York-ban született és Connecticut-ban járt iskolába. Majd egy ideig a New Jersey-i Bloomfieldben tanított, teológiát tanult és 1795-ben a New York-i presbiteriánus gyülekezettől engedélyt kapott a prédikálásra. 1796-tól 1816-ig a New Jersey-i Mendhamban lelkész volt, lelkészi szolgálata vége felé az Apocalpszisről tartott előadást, midőn Bloomfieldbe ment mint az akadémia elnöke, hogy előkészítse a tanulókat a lelkészi szolgálatra. 1804-ben kapott bölcész diplomát és 1821-ben a New Jersey-i (Princeton) Főiskolától hittudományi doktori diplomát. Egy alapos teológus volt és egy jegyzetek igénybevétele nélküli tehetséges előadó, aki egyszerűen tudta előadni a nehéz témákat. Az egyik nevezetesebb előadása 1823-ban *Az Utolsó Trombita* volt.
41. Amzi Armstrong, *A Syllabus of Lectures on the Visions of the Revelation*, 12-14. o.
42. *I. m.* 23-43. o.
43. *I. m.* 65. o.
44. *I. m.* 47-72. o.
45. *I. m.* 81. o.
46. *I. m.* 83-95. o.
47. *I. m.* 99-107, 114, 119-132, 137-140. o.
48. *I. m.* 144-155 (v.ö. 83, 84. o.) 157-159. o.
49. *I. m.* 169-171, 175-180. o.
50. *I. m.* 185, 186, 192-197. o.
51. *I. m.* 201-208, 216-220. o.
52. *I. m.* 220-227. 231, 234-236. o.
53. Amzi Armstrong, *The Last Trumpet*, 5, 6, o.
54. *I. m.* 7-15. o.
55. *I. m.* 16, 17. o.
56. *I. m.* 17. o.
57. LORENZO DOW (1777-1834), Connecticut-ban született és fiatalon metért, a metodistáknál kezdett prédikálni, de rövidesen szabadúszó lett. Kétségtelenül az ő „őrül Dpw” hírnevének köszönhetően csinált egy tömeges megtérést. Sovány volt és asztmás, borzas és elnyűtt, hosszú hajjal és szakállal, csillogó szemmel és magas hanggal – egy legendás szent ember és bohóc, egy képzelgő és ravasz Connecticut-i yenki, tudatlan és elbizakodott, felületes nyelvismerettel tételeket, történeteket, politikát és mindenféle vegyes dolgot terjesztő. Tréfákkal, bizzarr szövegekkel, tirádákkal, vegyes dolgokat terjesztve nyerte meg a figelmet a calvinizmus, deizmus, universalizmus vagy a pápaság ellen. Hóbortjai ellenére, néhány metodista testvére, akiknek törelmét súlyosan próbára tette, Isten igazi emberének tekintette.
58. A Wesley-Bengel féle rendszer használatához lásd: „Omnifarious Law Exemplified” az Életrajzában és Vegyes írásaiban (1834-ben kiadva) 145, 146. o.

59. Lásd: a „Prófécia beteljesedéséről” *Egy Babilonból Jeruzsálembe tett utazásban* (1812), 75-79. o; és „Utalás a prófécia beteljesedésére” az ő *Világpolgár történetében* (1815) és a *Életrajzában és vegyes történetében*.
60. Lorenzo Dow, „Utalás a nyilvánosságra vagy a prófécia beteljesedésére vonatkozó gondolatok 1811-ben” *Életrajzában és a vegyes történetében*, 16-21. o.
61. Lorenzo Dow, „Amerikára vonatkozó prófécia”, *Biography and Miscellany* 199, 200. o.
62. I. m. 206. o.
63. I. m. 211. o.
64. I. m. 198, 199. o; „Utalás a nyilvánosságra”, in *Miscellany* 24, 29. o; és „Progress of Light and Liberty” 192. o. ugyanabban a kötetben.
65. Charles Coleman Sellers, *Lorenzo Dow, The Bearer of the Word*, 244, 247, 248. o